

ma za življenje in razvoj naroda trajen pomen. Manj važne pojave in osvetlitve pa naj registrirajo specialne bibliografije. Praktično bi v grobem ta princip pomenil, da je treba iz strokovnih zbornikov in časopisov upoštevati skoraj vse, iz časnikov pa temeljito izbirati po treznem preudarku. Prav ta »trezni preudarek« pa sloni na sila individualni lastnosti: sestavljalcev nacionalne bibliografije naj bi do enake mere upošteval gradivo iz vseh strok. Ker take univerzalnosti ne moremo zahtevati od enega samega človeka, bi bilo idealno, če bi nacionalno bibliografijo sestavljali raznovrstni strokovnjaki. Žal, Slovenska bibliografija tako ugodnih razmer nima. In če kljub temu kolikor toliko enakovredno polni vse stroke, je to pripisati zgolj prožnosti, iznajdljivosti in prilagodljivosti sestavljalcev.

Iz zapisanega načela o izboru izhajajo naslednje misli. Prvič: nacionalna bibliografija ne more in tudi ne nadomešča specialnih bibliografij. Drugič: sestavljanje nacionalne bibliografije je mnogo bolj zahtevno in odgovorno. Tretjič: izbor za nacionalno bibliografijo je težko do nadrobnosti definirati in je zato v osnovi subjektiven.

Presojan po takih stališčih je kriterij izbora za Slovensko bibliografijo prej preširok kot preozek. Mislim, da ni treba navajati člankov, ki imajo samo sodobno vrednost. Vsakdo si jih lahko poišče sam npr. za deset let nazaj v Slovenski bibliografiji 1951.

Moram pa zapisati, da je tako gledanje na Slovensko bibliografijo nerealno, zgolj teoretično. Položaj bibliografije pri nas je daleč od idealnega, na katerem je slonelo gornje razmišljanje. Specialnih bibliografij je tako malo, da niti niso obdelana najaktualnejša področja; izjema je menda samo narodno-osvobodilna borba. V takih razmerah je pač nacionalna bibliografija

poklicana, da rešuje, kolikor more. In Slovenska bibliografija to delo res uspešno opravlja, čeprav kajpak specialnih bibliografij povsem nadomestiti ne more, pa če bi kriterij izbora še bolj razširila.

V tem, mislim, je odgovor na oba očitka o izboru Slovenske bibliografije, ki se tu in tam slišita. Šele ko bo bibliografska dejavnost pri nas dobila ustrezno organizacijsko obliko, morda v posebnem bibliografskem inštitutu z večjim številom ljudi, šele tedaj bo čas, da se Slovenska bibliografija presuši. Do tedaj pa je še daleč, če sodimo po težavah, s katerimi se mora Slovenska bibliografija otepati, da izhaja vsaj tako, kot izhaja.

Jože Munda

NAVODILA ZA POSLOVANJE STROKOVNIH KNJIŽNIC. II. del: Decimalna klasifikacija, prirejena za strokovne knjižnice. (Priredile: Justina Podpac, Zora Koprivnik, Slavica Ludvik.) Ljubljana, Centralna tehniška knjižnica 1962. (IV) + 60 str. + popr. 4°. Cikostil.

Zadnja leta je izšlo več priročnikov za decimalno klasifikacijo, ki so bili skoraj vsi namenjeni ljudskim knjižnicam. Naš priročnik je namenjen strokovnim knjižnicam in je prvi tak priročnik pri nas, pa mu gre zato priznanje. Vendar je njegova — kot tudi vseh prejšnjih priročnikov — poglavitna napaka, da je »posnetek«. Če je prejšnje izdaje izvlečkov opravičevalo pomanjkanje tablic UDK v domačem jeziku, tega opravičila za našo izdajo ni, pa naj zato najprej podčrtam, da je že skrajšana izdaja tablic UDK, npr. FID 523, tisti minimum, ki je v strokovnih knjižnicah absolutno potreben, in zato nikaakor ne kaže delati še izvlečka iz njega, za katerega res ne vem, kako naj strokovni knjižnici služi. Kako naj si npr. medicinska knjižnica kake bolnišnice pomaga z edi-

nim vrstnilnikom 616 za boleznj? Ne mislim navajati primerov, ker bi bil zaključek vedno isti: ker je priročnik pač izvleček, je razčlemba vrstnilnikov preskopa.

Glede *glavnih tablic* bi pripomnil, da je treba sestavljavcemu priznati skrbno delo. Kriterij pri omejevanju snovi je dokaj uravnotežen, kar pa se mi ne zdi ravno odlika za priročnik, namenjen posebnim uporabnikom, v katerem bi lahko marsikaj odpadlo, marsikaj pa bi bilo treba obširneje navajati. V priročniku za strokovne knjižnice bi v glavnih tablicah lahko mirno opustili oddelek 8 (*Književnost, Leposlovje*) posebno še, če je v njih že razčlenjen oddelek 4 (*Jezikoslovje*), ker bi se lahko z opombo (podobno kakor v primeru jezikovnih pomožnih vrstnikov na str. 4) opozorilo na izvajanje vrstnilnikov 8 iz vrstnilnikov 4. Ne morem pa razumeti, zakaj je bilo treba v oddelku 8 (in tudi v oddelku 4) navajati še kar celo vrsto posebnih pomožnih vrstnikov, ki celo v knjižnicah z močnim leposlovnim skladom ne pridejo v poštev. Zato pa se tembolj čudim, da posebnih pomožnih vrstnilnikov ne najdem pri 616, 621, 621.3, 624 in pri drugih vrstnilnikih uporabnih ved, kjer opazim le zelo skromne navedbe teh vrstnilnikov samo pri 62, 624 in 627. V priročniku, ki je izvleček, bi bilo treba bolj premišljeno izbirati snov, tem bolj, ker je priročnik prirejen za posebne knjižnice; za tak izbor snovi pa ni dovolj, če se poda snov v omejenem merilu, ker dobimo tako le splošni skrženi priročnik, ne pa priročnika za posebne uporabnike.

Stvarno kazalo je natančno izdelano. Ali pa ni kar potrata, da so sestavljena (ali razširjena) gesla dosledno navedena pod vsakim pojmom, ki geslo sestavlja (ali širi)? Mislim, da bi se že s splošno opombo, naj se vrstni nazivi ne

iščejo pod generičnimi pojmi, obseg kazala lahko močno skrčil. Nasprotno pa bi si človek včasih želel še kako geslo ali vsaj splošno kazavko, s katerimi si stvarno kazalo v priročniku premalo pomaga. Ne rečem, da bi moralo kazalo na ta način povezovati sinonime ali pa domača in tuja imena za razna gesla, ker vem, da kazalo ne more biti slovar sinonimov ali tujk; toda, če je že treba uporabljati dvoje gesel, potem je povezava obeh s splošno kazavko tudi nujna. Naj navedem samo en primer: v kazalu najdem geslo *Geografija, fizikalna 551.4*; ker pa vodi kazalo vso ostalo geografijo pod geslom *Zemljepis*, bi bila pri prvem geslu na mestu splošna kazavka *Geografija gl. tudi Zemljepis*.

Uvod v uporabo decimalne klasifikacije bi moral biti obširnejši in natančnejši. Ker sem že povedal, da sem proti posnetkom tablic, bi tu poudaril, da bi bil tak širši in nadrobnejši uvod v decimalno klasifikacijo lahko vsa vsebina priročnika, ki bi bil v taki obliki morda bolj potreben in koristen od sedanjega. Seveda pa je opravičljivo, da je ob drugačni zamisli priročnika uvod skržen na najnujnejše.

Beseda o uporabi pomožnih tablic spada v uvod, ne spada pa tja razčlemba splošnih pomožnih vrstnilnikov, za katere bi moral biti poseben oddelek »Pomožne tablice« pred oddelkom »Glavne tablice«. V samem uvodu pogrčamo pojasnilo o zaporedju splošnih pomožnih vrstnilnikov v sestavljenem klasifikatorju, zlasti pa pripombo, da o zaporedju odloča vidik, ki ga hočem v katalogu poudariti.

V tablicah splošnih pomožnih vrstnilnikov se mi zde oblikovni vrstnilniki preskopo navedeni; naveden je na primer le (03), na isti strani priročnika pa je ta vrstnilnik v treh primerih uporabljen v nadrobnejši obdelavi, kar je dokaz,

da bi ga bilo treba tudi v tablici podrobneje obdelati. Glede pomožnih vrstilnikov vidika .00 bi opozoril, da le-ti niso posebni (!), ampak splošni pomožni vrstilniki (str. 8). Tudi se ne strinjam s tem, da jih priročnik ne navaja, še manj pa seveda z razlogom, zakaj jih ne navaja, ker mnogokrat prav z njimi lahko nadrobneje opredelimo obširne snovi zlasti v katalogih strokovnih knjižnic.

Na prvi strani uvoda sem opazil neko netočno formulacijo v opisu nastanka Deweyeve decimalne klasifikacije: »...nato pa je izpustil [ničlo in] decimalno piko in ostala so mu cela števila«. Podobno formulacijo sem srečal že pred leti v članku J. Podpac Razvoj sistematike stvarnega kataloga (Knjižnica IV, 1960, str. 50). Dasi natančno razumem, kaj hoče citirani stavek povedati, mu moram le očitati neotočnost; ko izpustimo ničlo in decimalno piko, nam ne ostanejo cela števila, ampak decimalke. Le-te, brez ničle in decimalne pike, so na videz res cela števila; toda le kot decimalke imajo to lastnost, da predstavljajo večštevilska števila manjšo vrednost kot manjšestevilska števila (npr.: $621.396.621 < 621.397$), v čemer se srečujeta klasifikacijska in matematična logika decimalk, kar pa ne more veljati za cela števila. Pravilno bi se moral citirani stavek torej zaključiti: »...in ostale so mu decimalke, na videz cela števila«.

Končno pogrešam v uvodu sistematično obdelavo znakov, ki jih uporabljamo v decimalni klasifikaciji za tvorbo sestavljenih vrstilnikov. Mimogrede so omenjeni znaki +, ,, : in znaki, s katerimi označujemo splošne pomožne vrstilnike: =, (=), (). Ker pa v samih tablicah naletimo še na druge znake (β , —, A/Z), bi bilo prav, da bi bili vsi znaki v neki razpredelnici razvidni in raztolmačeni, toliko bolj, ker srečuje knjižničar

v mnogih knjigah in zlasti v revijah do nadrobности izdelane klasifikatorje z vsemi mogočimi znaki, ki jih mora vsaj poznati, četudi vseh morda sam ne bo uporabljal. Pojasniti bi bilo treba znake glede na njihov pomen, način izgovarjave, zlasti pa glede na njihovo zaporedje, ki ga je treba upoštevati, ko razvrščimo listke s sestavljenimi vrstilniki v kataloge.

Tudi če dobimo slovensko skrajšano izdajo tablic UDK, bo obširen in tehten uvod v decimalno klasifikacijo še vedno potreben in koristen.

Stanislav Kos

Gerlanec Bogomil: GRADIVO ZA KNJIGOTRŽNI TEČAJ Delavske univerze »Boris Kidrič« (Sektor za strokovno izobraževanje), ki je bil v Ljubljani od februarja do aprila 1962. (Ljubljana 1962.) 169 str.

Čeprav Gerlančeva publikacija ni namenjena knjižničarjem, je vendarle prav, da vsaj ob kratkem opozorimo nanjo. Saj je to prva slovenska publikacija, ki je namenjena osnovnemu strokovnemu pouku za vajence knjigotržne in papirne stroke. Na to pionirsko potezo pa tudi na težave v zvezi s tem je avtor sam opozoril kar v opombah na naslovnem listu: »Gradivo je sestavljeno glede na namen tečaja in potrebe tečajnikov, ki še niso bili deležni sistematične strokovne izobrazbe za knjigotržljene poseben oddelek v II. letniku štvo. Za to stroko je bil ustanovšolskega centra za blagovni promet v Ljubljani šele v šolskem letu 1961/62 (3-mesečni pouk za vajenke in vajence knjigotrške in papirne stroke);... Knjiga, ki prihaja v tej obliki v roke tečajnikov... je nastajala ob prvih poskusih sistematične vzgoje naših knjigotržcev. Čas teh poskusov pa sega komaj pol leta nazaj. Vsekakor je to kratek, prekratek čas, da bi bilo